

6. SINIF 5. ÜNİTE

KAYNAKLARIMIZ KAZANCA DÖNÜŞÜYOR

ÜLKEMİZDE GERÇEKLEŞTİRİLEN EKONOMİK FAALİYETLER

- İnsanların hayatlarını devam ettirmek için yaptıkları işlerin tümüne **ekonomik faaliyet** denir.
- Yapılan ekonomik faaliyetler doğal ve beşeri kaynakların kullanılması sonucu ortaya çıkmıştır.
- Oluşumunda insanların etkisinin olmadığı ve doğada belirli şartlara bağlı olarak oluşan zenginliklere doğal kaynak denir.
- Başlıca doğal kaynaklarımız;

TOPRAKLARIMIZ

SULARIMIZ

ORMANLARIMIZ

MADENLERİMİZ

TURİZM KAYNAKLARIMIZ

TOPRAKLARIMIZ

- Toprak, başta tarım, hayvancılık ile toprağa dayalı sanayi dallarının (cam, seramik, çimento, çömlek, kiremit, tuğla) ham maddesidir.

TARIM

- Toprağın sürülüp işlenmesine dayalı ürün elde edilmesi işlemine tarım denir.
- Topraklarımızın yaklaşık üçte birinde tarım yapılabilir. Tarım, ülkemizde yaşayan insanların önemli bir kısmı için geçim kaynağıdır.
- Ülkemizde görülen farklı iklim tipleri, toprak özellikleri ve yeryüzü şekilleri tarımın ve tarım ürünlerinin çeşitli olmasını etkilemiştir. Kısaca ülkemiz tarım ürünleri çeşitliliği bakımından zengin bir ülkedir.

- Tarımda sulama, gübre kullanımı, tohum ıslahı, makineleşme, çiftçinin eğitimi ve ilaçlama tarımda verimi artırmaktadır.
- Bununla beraber anız yakımı ve nadas işlemi ise önlenmelidir.
- Ülkemizde yetiştirilen tarım ürünlerini tahıllar, baklagiller, sanayi bitkileri, sebze ve meyveler olarak gruplandırabilir.

Tahıllar: Buğday, arpa, çavdar ve yulaf bu gruba girmektedir. Buğday üretiminde bölge olarak İç Anadolu Bölgesi, il olarak Konya birinci sırada yer almaktadır.

İç Anadolu Bölgesi ve Konya tahıl ambarı olarak bilinmektedir.

sosyalbilgilerinsesi

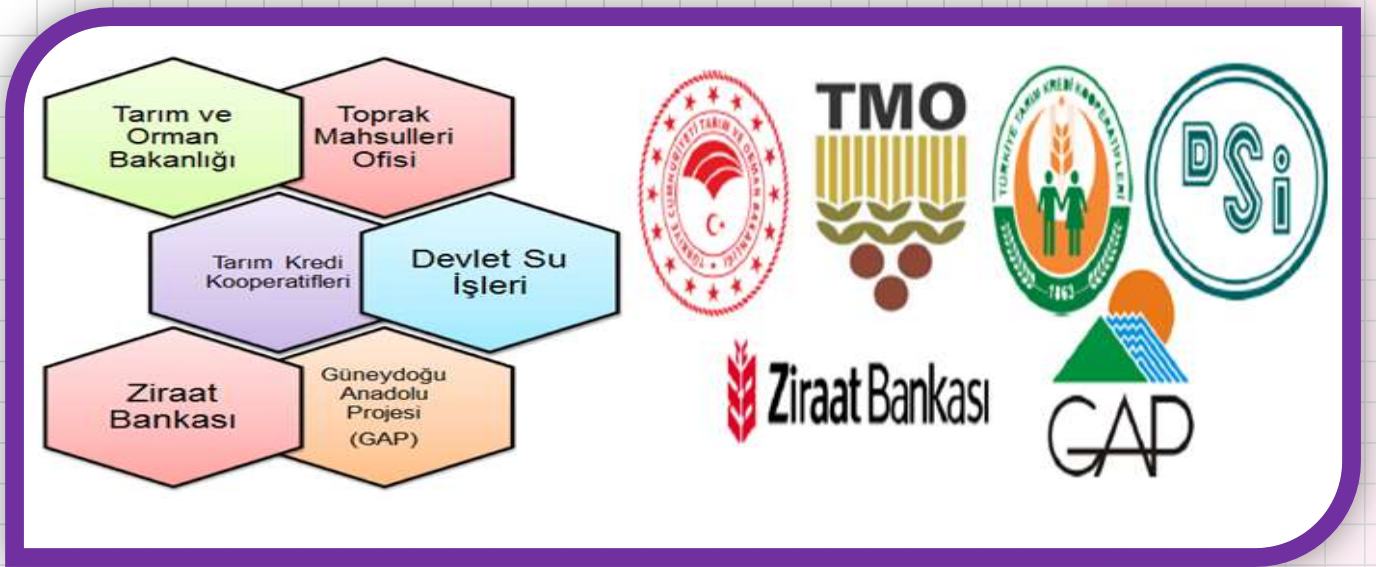

Baklagiller: Nohut, fasulye, kırmızı mercimek, bakla, soya fasülyesi ve bezelye üretimi bu gruba girmektedir. Bu ürünlerin üretimi İç Anadolu, Ege ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde yapılmaktadır.

Meyve ve Sebzeler: Elma, armut, kiraz, kayısı, incir, turunçgil, karpuz vb, domates, patates, kuru soğan, patlıcan, kabak, biber vb. gibi ürünler bu gruba girer. Her bölgemizde farklı türde sebze ve meyveler yetiştirilmektedir.

Sanayi Ürünleri: Tütün, şeker pancarı, çay, ayçiçeği, zeytin, susam, mısır, pamuk vb. ürünler bu gruba girer.

ÜLKEMİZDE TARIMI DESTEKLEYEN KURULUŞLAR

HAYVANCILIK

- Ekonomik değer taşıyan hayvanların yetiştirilip pazarlanmasına hayvancılık denir.

sosyalbilgilerinsesi

- Hayvanlardan elde edilen et, süt, yumurta gibi ürünler insanların gıda ihtiyacını karşılamaktadır. Hayvanların yünü, derisi ve tüyleri de giyim alanında değerlendirilmektedir.
- İklim, yeryüzü şekilleri, halkın ihtiyaçları ve bitki örtüsü ülkemizde yapılan hayvancılık faaliyetleri üzerindeki belirleyici faktörlerdir.

Meraların ve çayırların geniş yer kapladığı doğu ve kuzey doğu kesimlerinde büyükbaş hayvancılık yapılmaktadır.

Karasal iklim ve bozkır bitki örtüsünün görüldüğü orta ve güneydoğu kesimlerinde koyun yetiştiriciliği yapılmaktadır.

Maki bitki örtüsünün görüldüğü Akdeniz kıyılarında kıl keçisi yetiştirilmektedir.

Tüketici nüfusun kalabalık olduğu batı ve kuzeybatı kesimlerinde ise kümes hayvancılığı yaygındır.

Bitki çeşitliliğinin fazla olduğu Ege, Karadeniz ve Doğu Anadolu gibi bölgelerde arıcılık yapılmaktadır.

Dut ağacının fazla olduğu Bursa ve Diyarbakır gibi yerlerde ipek böcekçiliği yapılmaktadır.

Deniz suyu sıcaklığının uygun imkânlar sunmasından dolayı ve ülkemizin üç tarafının denizlerle çevrili olması ile başta Karadeniz ve diğer denizlerimizde balıkçılık yapılmaktadır.

sosyalbilgilerinsesi

SULARIMIZ

- Ülkemizin üç tarafı denizlerle çevrili olup, Akdeniz, Karadeniz, Marmara ve Ege Denizi'ne kıyısı bulunmaktadır.
- Ayrıca ülkemiz önemli yeraltı ve yerüstü su kaynaklarına sahiptir.
- Su hem içme suyu olarak hem de ekonomik faaliyet için önemli bir kaynaktır.

- Ülkemizde bulunan denizlerimizden, akarsularımızdan, göllerimizden, yer altı sularımızdan, jeotermal kaynaklarımızdan birçok farklı şekilde faydalanılmaktadır.
- Ülkemiz Aras, Fırat, Kura, Dicle, Gediz, Kızılırmak, Yeşilirmak, Büyük ve Küçük Menderes vb. gibi önemli akarsulara sahiptir. Akarsularımızdan tarımda sulama amaçlı kullanım gerçekleştirilmektedir.

Ülkemizde akarsu rejimleri düzenli olmadığından akarsularımız üzerinde Bartın (Filyos) Çayı haricinde taşımacılık yapılamamaktadır.

- Ülkemizin en büyük gölü olan Van Gölü Dünya'nın en büyük sodalı gölüdür. Ayrıca ülkemizde Tuz, Çıldır, Erçek, Hazar, Beyşehir, Eğridir, Salda vb. önemli göller arasındadır.
- Ülkemiz jeotermal kaynaklar bakımından Dünya'da 7., Avrupa'da 1. sıradadır.
- Dağlık ve engebeli alanların fazla olduğu Doğu Anadolu Bölgesi'nde suların akış hızı fazla olduğu için buralardaki su kaynakları hidroelektrik üretimi ve rafting sporu için uygun şartlara sahiptir.
- İstanbul ve Çanakkale Boğazları sayesinde liman şehirlerimizde deniz yolu ticareti ile ulaşım faaliyetleri yapılır.
- Ülkemizdeki su kaynakları; balıkçılık, su sporları, ulaşım, turizm ve enerji üretimi gibi alanlarda kullanıldığı için ekonomiye büyük katkı sağlamaktadır.

- Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) Siirt, Diyarbakır, Gaziantep, Adıyaman, Kilis, Batman, Mardin, Şırnak ve Şanlıurfa olmak üzere 9 ili kapsayan bir projedir. GAP bölgedeki su kaynaklarını etkili kullanarak sosyal, kültürel, ekonomik ve çevresel gelişmeyi amaçlayan bir bölgesel kalkınma projesidir. Bu proje ülke tarihinin en büyük projeleri arasında yer almaktadır.

MADENLERİMİZ

- Yer altından çıkarılan değerli maddelere **maden** denir.
- Madenin yer altındaki miktarına **rezerv** denir.

- Yer altındaki madenlerin araştırılması, çıkarılması ve işletilmesiyle ilgili yapılan faaliyetlere **madencilik** denir.
- Ülkemiz maden rezervi ve çeşitliliği bakımından zengin bir ülkedir. Türkiye maden üretiminde 132 ülke arasında 28. sırada, üretilen maden çeşitliliğinde ise 10. sıradadır. Dünyada ticareti yapılan 90 çeşit madenden 77'si ülkemizde bulunmaktadır.

- Ülkemizde maden çeşitliliğinin en fazla olduğu bölge ise Doğu Anadolu Bölgesi'dir.
- Ülkemizde maden arama için Maden Tetkik Arama (MTA) Enstitüsü kurulmuştur. Madenleri işletmek içinde Etibank kurulmuştur.

- Ülkemizde çıkarılan taş kömürü, linyit, uranyum, toryum gibi madenler enerji üretiminde kullanılmaktadır. Bor, demir, bakır, mermer ihraç edilen madenlerimiz arasında yer alırken petrol ve doğal gaz farklı ülkelerden ithal edilmektedir.

	MADEN	KULLANILDIĞI ALAN	ÇIKARILDIĞI YER
	DEMİR	İnşaat ve Sanayi kuruluşları olmak üzere birçok alanda yaygın olarak kullanılır.	Sivas (Divriği), Malatya (Hekimhan), Balıkesir, Kahramanmaraş
	LİNYİT	Isınma ve termik santrallerinde enerji üretimi olarak kullanılır	Manisa (Soma) Kütahya (Tavşanlı) Muğla (Yatağan) Kahramanmaraş (Elbistan)
	BAKIR	Elektrik, elektronik sanayi, mutfak eşya yapımı, süs eşyaları yapımında kullanılır.	Artvin (Murgul), Kastamonu (Küre), Elazığ (Maden)
	TAŞ KÖMÜRÜ	Demir-çelik fabrikalarında kullanılır.	Zonguldak
	BOR	Jet, roket yakıtı, sabun deterjan, lehim, fotoğrafçılık, tekstil, cam, kâğıt gibi daha birçok eşya yapımında kullanılır.	Kütahya Balıkesir ve Eskişehir
	KROM	Çeliği sertleştirmede de paslanmaz çelik yapımında kullanılır.	Elazığ (Guleman), Muğla (Fethiye - Köyceğiz),
	BOKSİT	Elektrik-elektronik sanayi, uçak – otomotiv sanayi, inşaat sektörü ev eşya yapımında kullanılır.	Konya (Seydişehir), Antalya (Akseki)
	PETROL	Yakıt dışında poşet yapımı gibi birçok alanda kullanılır.	Batman, Adıyaman ve Siirt

ORMANLARIMIZ

- Ağaçların sık veya seyrek kesintisiz bir örtü oluşturduğu alana orman adı verilir.
 - Ormanlarla ilişkili doğal kaynakların ağaçlandırma faaliyetleri ve bu faaliyetler sonrasında ormanlardan gerekli ürünleri alarak ihtiyaç alanlarında kullanmaya **ormancılık** denir.
 - Türkiye'de ormanların dağılışını etkileyen en önemli faktör nemlilik ve yağıştır. Bununla birlikte; yer şekilleri, yükselti, toprak özellikleri gibi faktörler de ormanların dağılışını etkiler.
 - Türkiye'deki ormanların %79'u kıyı bölgelerinde yer alırken, iç bölgelerde orman varlığı yalnızca %21 'dir.
- Ülkemizde ormanların dağılımı yaklaşık olarak şu şekildedir;

- Orman bakımından en zengin yerlerimiz Karadeniz kıyılarıdır. Orman varlığının en az olduğu bölge ise, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'dir.
- Ormanlar; ilaç üretimi, kâğıt üretimi, mobilyacılık, arıcılık ve yakacak odun üretimine kaynak oluşturmaktadır.

- Ormanlar;

Canlılar için oksijen kaynağıdır.

Kâğıt yapımında kullanılır.

Mobilya ve kereste sanayisinde kullanılır.

Ağaçlar nem tutma özelliğine sahip olduğu için aşırı ısınma ve soğumayı önler.

Don, kuraklık, fırtına, sel ve heyelan gibi doğal olaylarının yıkıcı etkilerini azaltır.

Mesire alanları ve millî parklar gibi eğlenme ve dinlenme alanı sağlar.

Yabani hayvanların ve bitki türlerinin yaşam alanıdır

TEMA, her sene ağaçlandırma çalışmaları ile ülkemizde orman alanlarını koruma ve artırmayı sağlarken, ayrıca erozyonla mücadele de etmektedir.

TURİZM

- İnsanların gezmek, görmek, dinlenmek, eğlenmek ve tanımak gibi amaçlarla yaptıkları gezilere **turizm** denir.
- Doğal ve tarihî değerler bakımından oldukça zengin olan ülkemiz yabancı turist sayısı bakımından dünyada önemli ülkeler arasında bulunmaktadır.
- Sağladığı gelirler sebebiyle turizme ülkemizde “bacasız sanayi” denilmektedir

- Turizm faaliyeti ülke sınırları içinde gerçekleşiyorsa **"iç turizm"** ülkeler arasında gerçekleşiyorsa **"dış turizm"** adını alır.
- Turizm kaynaklarını doğal turizm kaynakları ve beşerî turizm kaynakları olmak üzere ikiye ayırmak mümkündür. Doğal turizm kaynakları doğal etkenlerle oluşan kaynaklardır. Bu kaynaklar görsel güzelliği, sağlığa etkisi, dinlendirme gibi özellikleriyle ilgi çeken varlıklardır. Beşerî turizm kaynakları ise insan yapımı ya da insanın doğayı düzenlemesiyle oluşmuş kaynaklardır. Genellikle tarihî değeri olan bu kaynaklar insanların merak duygularını gidermektedir.
- Ülkemizin coğrafi açıdan uygun şartlara sahip olması, doğal kaynaklar bakımından zengin olması, yer şekillerinin çeşitlilik göstermesi ve eski uygarlıklardan kalan birçok eserin bulunması turizm potansiyelini arttırmıştır.
- Turizm ülkemizi ve kültürümüzü yabancı ülkelerin insanlarına tanıtmak için en iyi yollardan biridir. Bu yüzden ülke ve insan olarak turizmi iyi değerlendirmemiz gerekir.
- Ülkemizde güneşlenme süresinin fazlalığı, deniz suyu sıcaklığı ve sahillerinin güzelliği ile Akdeniz ve Ege kıyıları yaz turizmi açısından her yıl milyonlarca turist akınına uğramaktadır.

- Palandöken, Uludağ ve Erciyes Dağlarında kış turizmi, kaplıcaların bulunduğu Ege Bölgesinde sağlık turizmi, Akdeniz ve Karadeniz Bölgelerinde ise yayla turizmi gelişmiştir.

Her ne kadar yazın Akdeniz ve Ege bölgeleri milyonlarca turist çekse de tüm yıl verileri dikkate alındığında Marmara Bölgesi en çok turist ve turist gelirinin olduğu bölgedir.

sosyalbilgilerinsesi

